

זקן וחולה [כל שרועדים מחמת זקנה או חולין].

ומזוהם, מסריח.

ושנעבדה בו עבירה, שנרבע.

ושהמית אדם, ואין שני עדים שמעידים שהרג או נרבע, [דכשיש עדים הוא נסקל ואסור אפילו בהנאה] אלא על פי עד אחד, או על פי בעלים. שהם אמרו שהשור הרג או נרבע.

וטומטום, שאין ניכרים בו סימני זכר ונקבה.

ואנדרוגינוס, שיש בו סימני זכר וגם סימני נקבה.

אינם נשחטים הטומטום והאנדרוגינוס, לא במקדש, דפסולים למזבח, שהם ספק נקבה שאינה קדושה בככור, ולא במדינה, שמא זכר הם וקדושים בככורה, ואין בהם מום לשחוט עליו בחוץ.

רבי ישמעאל אומר: אנדרוגינוס אין לך מום גדול מזה. שעל הצד שהוא זכר הרי מקום נקבות הוי כמום. ודינו כככור בעל מום שנשחט במדינה, ואסור בגיזה ועבודה.

וחכמים אומרים: אנדרוגינוס אינו בכור, דאינו לא זכר ולא נקבה אלא בריה בפני עצמו הוא ואינו קדוש בככורה אלא נגזז ונעבד, כחולין דעלמא.

גמרא:

שנינו במשנה: ובעל גרב ובעל חזזית אין שוחטין עליהן לא במקדש ולא במדינה.

ומקשינן: וגרב לא הוי מום גמור לשחוט עליו במדינה? והכתיב, "גרב" באורייתא "עורת או שבור או חרוץ או יבלת או גרב או ילפת לא תקריבו אלה לה".

ותו מקשינן: וחזזית לא הוי מומא? והכתיב "ילפת" באורייתא.

דתניא: "גרב", זה החרס, שחין שיבש כחרס.

"ילפת", זו חזזית המצרית, שחין שהובא על המצרים.

ואמר ריש לקיש: למנה נקרא שמה ילפת? מפני שמלפת והולכת, דבוקה בו עד יום המיתה. שאין לה רפואה.

בשלמא, חזזית אחזזית לא קשיא:

כאן הא דכתיב באורייתא מיירי בחזזית המצרית שהיא קשה והוי מום. כאן מתניתין בחזזית דעלמא.

אלא גרב אגרב, קשיא?

ומתרצינן: גרב אגרב נמי לא קשיא.

הא בלה, הא ביבש.

וההבדל ביניהם: לח, איתפי יש לו רפואה. יבש, לא מיתפי. אין לו רפואה והוי מום.

ופרכינן: ולח מיתפי? והכתיב בפרשת התוכחה: "יככה ה' בשחין מצרים ובטחורים ובגרב ובחרס". ומדכתיב "ובחרס" שהוא גרב יבש וקשה כחרס, הרי גרב לח אמור, דמדחרס יבש, גרב הוי לח. וכתיב בתריה: "אשר לא תוכל להרפא" ושמענין דלח נמי